

30. januar 2018

Axelborg, Axeltorv 3
1609 København V

T +45 3339 4000 E info@lf.dk
F +45 3339 4141 W www.lf.dk

Manglen på arbejdskraft spidser til og skaber udfordringer i EU

- De seneste fem års stigning i beskæftigelsen har bl.a. været mulig pga. voksende tilgang af arbejdskraft fra udlandet
- Tilgangen af arbejdskraft fra EU-lande er imidlertid faldet kraftigt siden midten af 2016
- Det kan skyldes, at der også er voksende mangel på arbejdskraft i resten af EU og at det stærke økonomiske opsving i fx Polen gør det mindre attraktivt at arbejde i Danmark
- Dertil kommer, at en række lande er bedre til at tiltrække og fastholde kvalificeret arbejdskraft end Danmark
- En lav tilgang af udenlandsk arbejdskraft risikerer fremadrettet at begrænse vækstmulighederne i dansk økonomi

Høj beskæftigelsesvækst er afhængig af udenlandsk arbejdskraft

Udenlandsk arbejdskraft stod for 40 pct. af beskæftigelsesvæksten i 2016

De seneste fem års stigning i beskæftigelsen har bl.a. været mulig pga. voksende tilgang af arbejdskraft fra udlandet. Den samlede tilgang af udenlandsk arbejdskraft var på knap 46.500 fuldtidsbeskæftigede i 2013-16, mens stigningen i beskæftigelsen i alt var på 69.000 fuldtidsbeskæftigede. Således stod udenlandsk arbejdskraft for 67 pct. af den samlede beskæftigelsesvækst i Danmark i 2013-2016, jf. figur 1.

Figur 1: Ændringen i antal fuldtidsbeskæftigede

Anm.: Fuldtidsbeskæftigelsen i Danmark er beregnet pba. antal præsterede timer. En fuldtidsbeskæftiget svarer her til 1.665 timer pr. år.

Kilde: Landbrug & Fødevarer pba. Danmarks Statistik og Jobindsats.dk.

Arbejdskraft fra udlandet
under ét er en
nettogevinst for Danmark

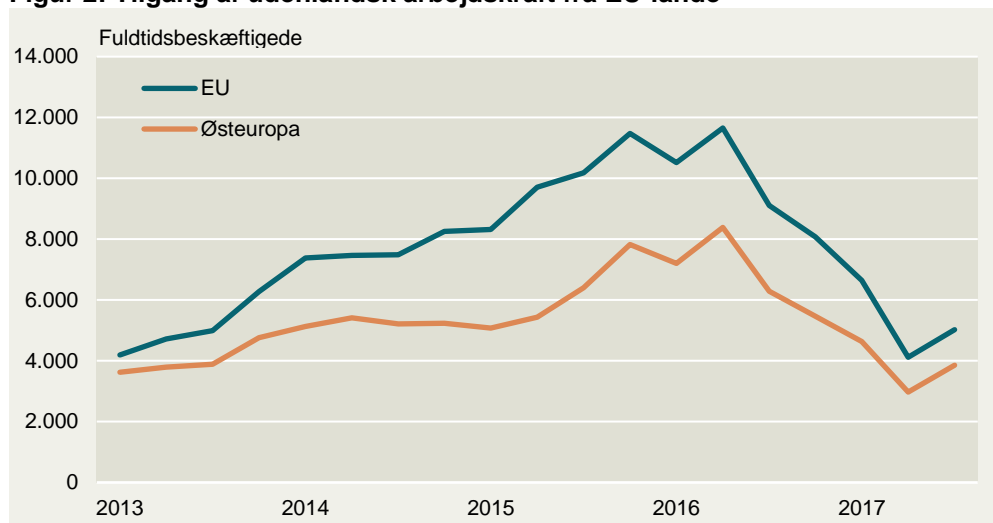
Samlet set var der 188.000 fuldtidsbeskæftigede udenlandske statsborgere i Danmark i 2016. Dette svarer til knap 8 pct. af det samlede antal fuldtidsbeskæftigede lønmodtagere. Den udenlandske arbejdskraft er en betydelig gevinst for samfundet. Udenlandsk arbejdskraft fra vestlige lande giver i gennemsnit et nettobidrag til den danske stat på 95.400 kr. om året. Tilsvarende er nettobidraget fra ikke-vestlige arbejdstagere 53.600 kr. om året, jf. Økonomisk Redegørelse december 2017 fra Økonomi- og Indenrigsministeriet.

Tilgangen af arbejdskraft fra EU er faldet kraftigt

Særligt tilgangen af
østeuropæisk
arbejdskraft er faldet
markant

Tilgangen af arbejdskraft fra EU-lande var ligeledes stigende fra 2013 og frem til 2. kvartal 2016. Tilgangen er herefter faldet med 57 pct. fra 2. kvartal 2016 til 3. kvartal 2017. Tilgangen af østeuropæiske arbejdere er faldet med 54 pct., jf. figur 2. En del af nedgangen kan tilskrives, at lande i hele EU og især flere østeuropæiske EU-lande selv melder ud om voksende mangel på arbejdskraft, jf. Eurostat. Konkurrencen om den europæiske arbejdskraft er dermed tiltaget og fx foretager Polen målrettede tiltag for at få udenlandspolakkere hjem til Polen¹. En lignende udvikling må i stigende grad også forventes at forekomme i de øvrige EU-lande, hvor de danske virksomheder tiltrækker arbejdskraft fra.

Figur 2: Tilgang af udenlandsk arbejdskraft fra EU-lande

Anm.: Tilgang er målt som forskellen i fuldtidsbeskæftigede fra samme kvartal sidste år.

Østeuropa består her af landene Bulgarien, Estland, Letland, Litauen, Kroatien, Polen, Rumænien, Slovakiet, Slovenien, Tjekkiet og Ungarn.

Kilde: Landbrug & Fødevarer pba. Danmarks Statistik og Jobindsats.dk

Landbrug og service er afhængig af udenlandsk arbejdskraft

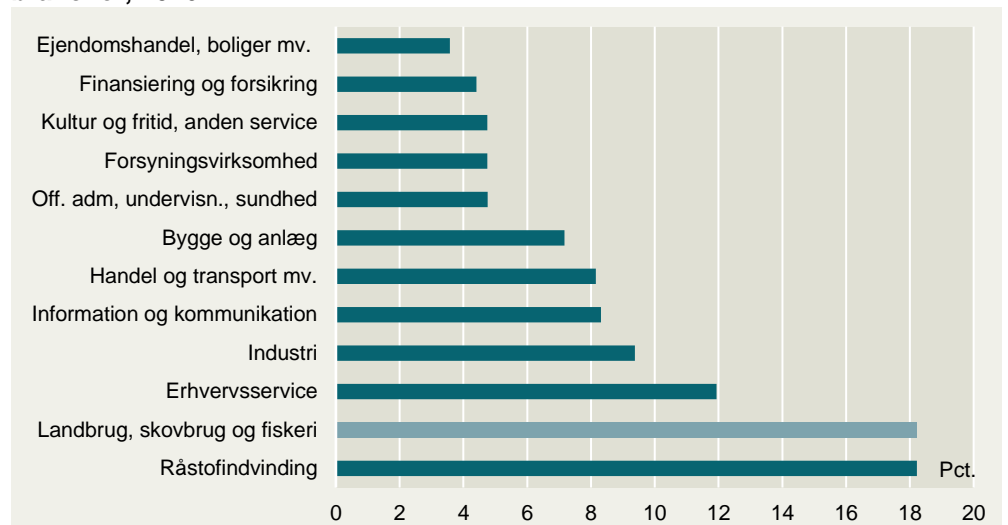
Landbruget har især brug
for tilgang af udenlandsk
arbejdskraft

Der er enkelte brancher, som er særligt afhængige af udenlandsk arbejdskraft. I Landbrug, skovbrug og fiskeri er 18,2 pct. af de fuldtidsbeskæftigede udenlandske statsborgere. Det er kun i råstofudvinding, at udenlandsk arbejdskraft udgør en større andel af arbejdsstyrken. I erhvervsservice, hvor bl.a. rengøringsarbejde udgør en betydelig post, er andelen 11,9 pct. jf. figur 3.

¹ Polens ambassadør i Danmark, Henryka Moscicka-Dendys, ritzau 16. november 2017.

Tendensen har været, at udenlandsk arbejdskraft, i den seneste periode med stigende økonomisk aktivitet, er blevet en gradvist vigtigere del af branchernes beskæftigelse.

Figur 3: Udenlandsk arbejdskraft som andel af fuldtidsbeskæftigede fordelt på brancher, 2016

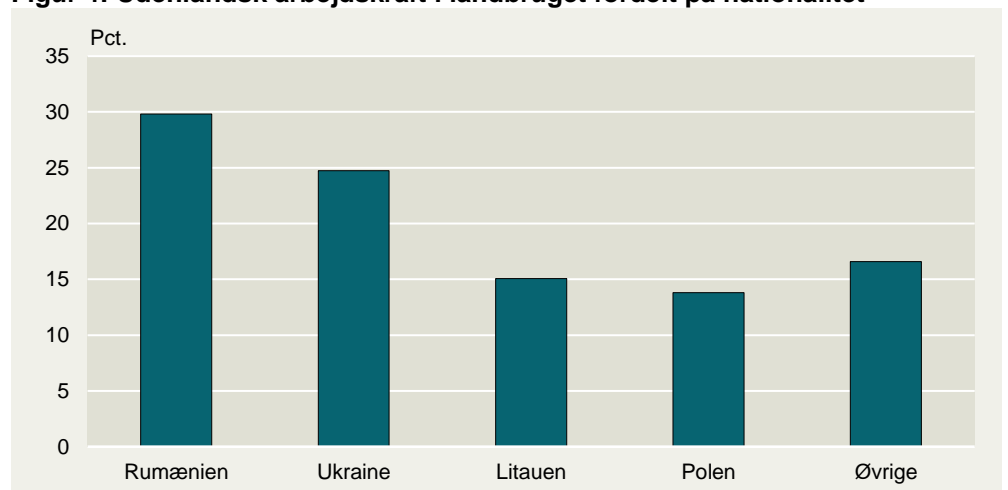
Anm.: Fuldtidsbeskæftigelsen i Danmark er beregnet pba. antal præsterede timer. En fuldtidsbeskæftigede svarer her til 1.665 timer pr. år.
Kilde: Landbrug & Fødevarer pba. Danmarks Statistik og Jobindsats.dk

Udenlandsk arbejdskraft i landbruget kommer især fra Rumænien og Ukraine

Fordelt på nationalitet udgør rumænere og ukrainere den største andel udenlandsk arbejdskraft i landbruget

Landbruget trækker især på arbejdskraft fra Østeuropa, hvoraf 68 pct. kommer fra landene Rumænien, Litauen og Polen. I takt med at disse lande selv oplever voksende mangel på arbejdskraft, og i stigende grad søger at få egne statsborgere til at rejse hjem, må andelen forventes at falde, hvis udviklingen fortsætter, jf. figur 4.

Figur 4: Udenlandsk arbejdskraft i landbruget fordelt på nationalitet

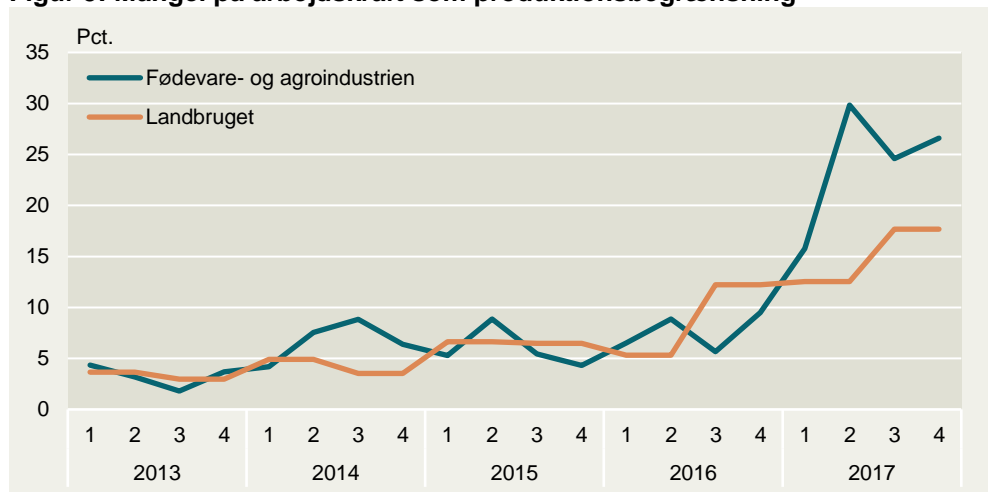
Kilde: Landbrug & Fødevarer pba. Danmarks Statistik og Jobindsats.dk.

Mangel på arbejdskraft i landbruget og fødevarerindustrien betyder at der er brug for arbejdskraft udefra

Et stigende antal virksomheder melder om mangel på arbejdskraft som en produktionsbegrænsning

Det tiltagende økonomiske opsving betyder, at store dele af fødevarerklngen i dag oplever mangel på kvalificeret arbejdskraft som en produktionsbegrænsning. 27 pct. af virksomhederne i fødevarer- og agroindustrien har udfordringer med at rekruttere den rette arbejdskraft. Mindre markant er udviklingen i landbruget, hvor 18 pct. oplever mangel på arbejdskraft, som en begrænsning. Manglen på kvalificeret arbejdskraft er vokset betydeligt for både landbrug og fødevarer- og agroindustrien det seneste år, jf. figur 5.

Figur 5: Mangel på arbejdskraft som produktionsbegrænsning

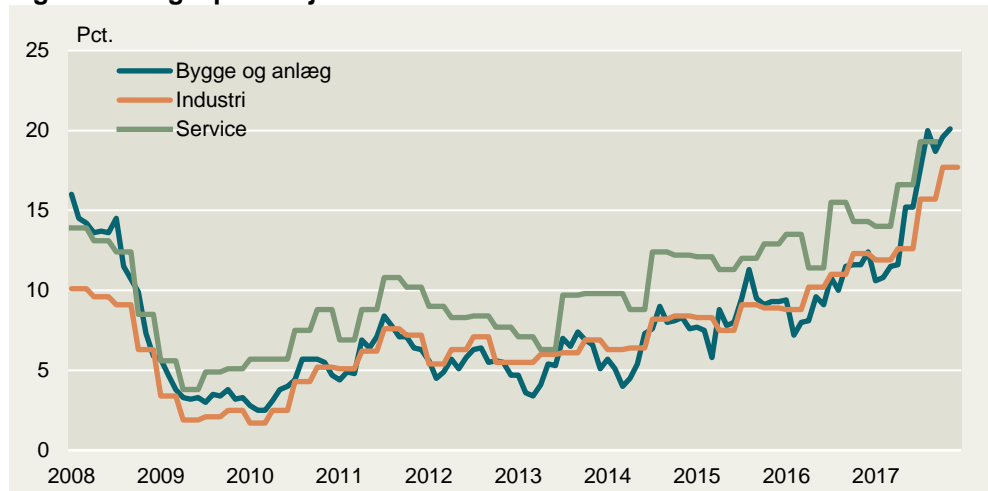
Kilde: Landbrug & Fødevarer pba. virksomhedspanelet og landmandsbarometeret

Manglende arbejdskraft er en voksende udfordring i hele EU

Rekrutteringsudfordringer på tværs af brancher i hele EU

Mangel på arbejdskraft som en produktionsbegrænsning er en tiltagende udfordring på tværs af brancher i hele EU. Antallet af virksomheder, som melder om rekrutteringsudfordringer er steget betydeligt siden begyndelsen af 2016. I dag melder ca. en femtedel af virksomhederne i bygge og anlæg, industri og serviceerhvervet i EU om mangel på arbejdskraft, se figur 6.

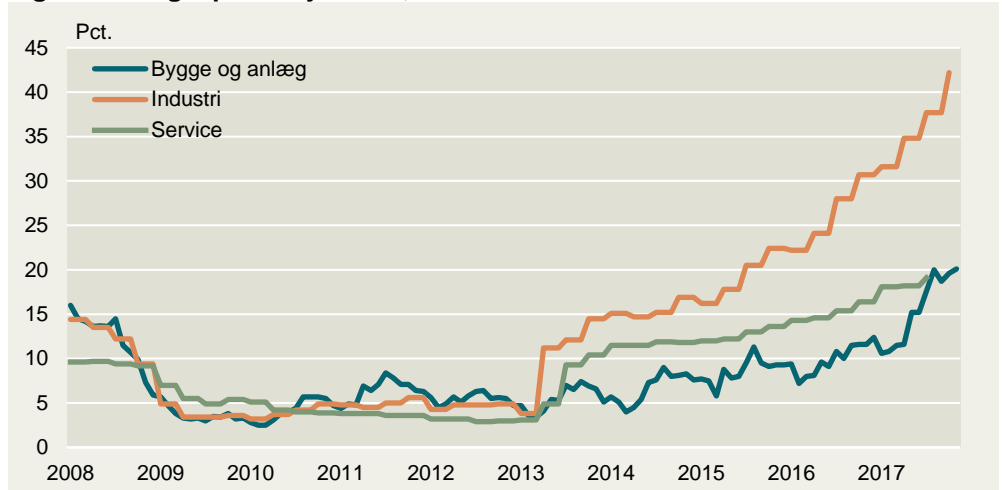
Figur 6: Mangel på arbejdskraft i EU

Kilde: Landbrug & Fødevarer pba. DG ECFIN's database.

Også i to af landbrugets vigtigste rekrutteringslande, Rumænien og Polen, meldes om stigende mangel på arbejdskraft. Mest markant er andelen af industrivirksomheder i Polen, som oplever problemer med at rekruttere arbejdskraft. Siden begyndelsen af 2016 er der næsten sket en fordobling af virksomheder, som har svært ved at rekruttere, hvorved mere end 40 pct. har denne udfordring, jf. figur 7.

Figur 7: Mangel på arbejdskraft, Polen

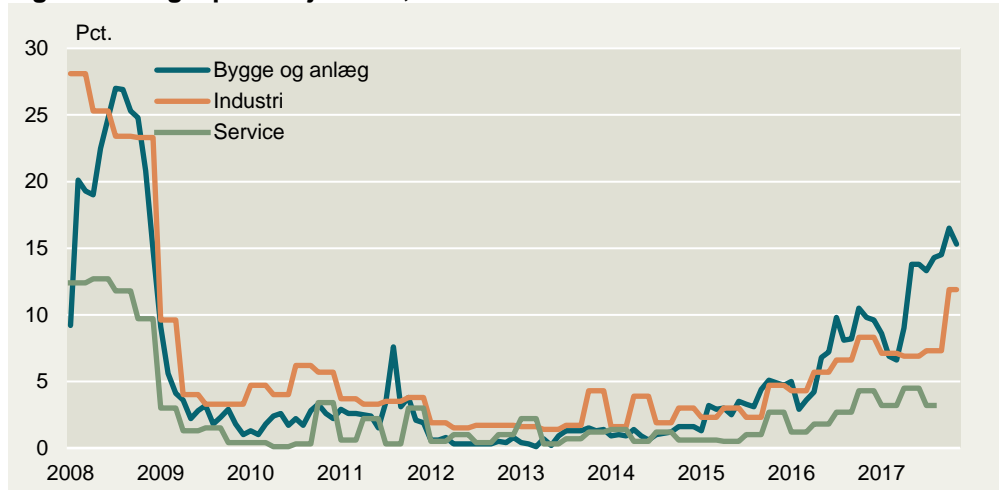

Kilde: Landbrug & Fødevarer pba. DG ECFIN's database.

I Rumænien er andelen af virksomheder i bygge og anlæg som har rekrutteringsudfordringer firedoblet siden 2016

Også virksomheder inden for bygge og anlæg melder i stigende grad om rekrutteringsudfordringer. Især i Rumænien er andelen firedoblet siden begyndelsen af 2016, hvor udfordringen ellers har ligget på et stabilt lavt niveau i mange år, jf. figur 8.

Figur 7: Mangel på arbejdskraft, Rumænien

Kilde: Landbrug & Fødevarer pba. DG ECFIN's database.

Manglen på arbejdskraft bliver yderligere spidset til af den demografiske udvikling i flere europæiske lande, hvor en voksende andel ældre over tid vil medføre et markant fald i antallet af personer i den erhvervsaktive alder, jf. Eurostat.

Vigtigt at have fokus på at tiltrække og fastholde kvalificeret udenlandsk arbejdskraft

Danmark ligger langt nede på listen for evne til at fastholde og tiltrække talent

Den voksende mangel på arbejdskraft i mange EU-lande betyder, at det ikke kun er nødvendigt at have fokus på at øge arbejdsudbuddet i Danmark, men også at sørge for, at virksomhederne har gode muligheder for at rekruttere og fastholde den udenlandske arbejdskraft, som de har brug for. Sammenlignet med andre lande har Danmark udfordringer på nuværende tidspunkt. World Economic Forum vurderer Danmark til at ligge langt nede på listen i internationale sammenligninger af evnen til at tiltrække og fastholde talent.

Table 1: Rangering af evne til hhv. at fastholde og tiltrække talent, 2017-2018

Evne til at fastholde talent		Evne til at tiltrække talent	
Land	Placering	Land	Placering
Schweiz	1	Schweiz	1
USA	3	UK	3
Norge	4	USA	5
UK	6	Holland	11
Holland	7	Tyskland	13
Tyskland	13	Norge	20
Sverige	17	Sverige	26
...
Israel	19	Gambia	31
Danmark	20	Danmark	32
Ireland	21	Island	33

Kilde: Landbrug & Fødevarer pba. World Economic Forum.

Danmarks evne til at tiltrække talenter fra udlandet ligger langt efter lande som Holland, Tyskland og Norge. De er dermed bedre i stand til at øge deres arbejdsudbud ad denne kanal end Danmark.

Hvis Danmark kan forbedre sin evne til at tiltrække og fastholde talent, kan udfordringerne med mangel på arbejdskraft afbødes, samt fremtidige demografiske udfordringer imødekommes.

Landbrug & Fødevarer

Axeltorv 3 T +45 3339 4000 E info@lf.dk
1609 København V F +45 3339 4141 W www.lf.dk

Yderligere kontakt

Oliver Bentsen 2889 7523 olbe@lf.dk
Josefine Dahl-Sørensen 3339 4015 jods@lf.dk